

2. Голюк О.А. Воспитание у детей чувства собственного достоинства как проекции моральногуманистических ценностей / О. А. Голюк, Анна Гайдукевич, Н. А. Пахальчук, И. В. Карук, К. А. Колесник / Science Review. – Warsaw (Poland). – 2018. – № 1 (8), January. – Vol.5. – С.13-17.
3. Голюк О.А. Ціннісні орієнтації батьків як основа забезпечення гармонійного буття дитини у сім'ї / О.А.Голюк // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 6 (155) – С. 41-44.
4. Демиденко В.К. Деякі аспекти морального виховання: Практичний матеріал для керівників, вихователів і вчителів. – К.: ІЗМН, 1995.
5. Демченко О. П. Суб'єктність соціально обдарованої особистості в культурно-освітньому просторі / О. П. Демченко // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. VI: Психологія обдарованості. – Випуск 12. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – С. 78–90.
6. Каралаш Н. Г. Криза духовності та ціннісних орієнтацій індивіда. Духовність українства: Збірник наукових праць / Н. Г. Каралаш. – Вип. 3. – ЖДПУ, 2001. – С. 36-38.
7. Критерії моральної вихованості молодших школярів: Книга для вчителя / за ред. Беха І. Д. - К.: Рад. школа. 1989.
8. Микичур Т. С. В. О. Сухомлинський про гуманно-особистісний підхід вихователя до вихованця / Т. С. Білик // Актуальні проблеми вивчення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць / За ред. Тарасенко Г. С., Поясик О. І. та ін. – Івано-Франківськ : НАІР, 2013. – С.174-180.
9. Лазаренко Н. Збагачення словника молодших школярів прикметниками / Наталія Лазаренко // Початкова школа. – 1999. – № 1. – С. 14-17.
10. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.
11. Почтовюк С. І. Формування загальнолюдських моральних цінностей молодших школярів як основа духовного виховання / С. І. Почтовюк. – Вип. 3(75). – ЖДПУ, 2014. – С. 36-38.
12. Сіваш Т.Д. Художньо-творча діяльність як освітньо-виховний феномен / Т.Д. Сіваш // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, квітень, 2016 р. / за ред. Г.С. Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. – Вип. 4. – С. 152-154.
13. Сіваш Т.Д. Психолого-педагогічні особливості формування у молодших школярів здатності до художньо-творчої діяльності / Т.Д. Сіваш // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті сучасних освітніх парадигм : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 5-6 квітня 2017 р.) / за ред. О.А.Голюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2017. – Вип. 6. – С. 56-59.
14. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. –Т. 3. –К. : Рад.шк.,1977. – С. 304.
15. Holiuk, O., Pakhalchuk, N., Rodiuk, N., Demchenko, O., & Kit, G. CRITERIA AND INDICATORS OF FORMATION OF HUMANISTIC AND VALUE ATTITUDE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN TOWARDS THEMSELVES //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III. – 2020. – Т. 198. – С. 198-211.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Вікторія Ваколюк, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: В.Ю. Годлевська, доктор історичних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

DEVELOPMENT OF THE CREATIVE ABILITIES OF PRESCHOOL CHILDREN AS A SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL PROBLEM

Victoria Vacolyuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Стаття присвячена актуальному питанню, що полягає у формуванні уявлення про важливість розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Зроблено дефінітивний аналіз поняттю «творчі здібності». Виокремлені умови необхідні для успішного розвитку творчих здібностей.

Ключові слова: творчі здібності, заняття, креативність, дошкільна освіта.

Abstract. *The article deals with the pressing issue of forming an idea of the importance of developing creative abilities in preschool children. A definitive analysis of the concept of «creative ability» is made. Separate conditions are necessary for successful development of creative abilities.*

Key words: *creative abilities, employment, creativity, preschool education.*

Реформування дошкільної освіти потребує розв'язання безлічі проблем, серед яких виняткове місце належить проблемі формування творчої особистості. Дошкільний вік є періодом інтенсивного розвитку творчих можливостей. Яскравість почуттів і уяви дитини, безпосередність сприйняття навколишнього світу, активне пізнання світу створюють передумови для формування в цей період творчої діяльності. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку передбачає нове рішення, нове бачення, новий підхід, тобто готовність до відмови від звичних схем і стереотипів поведінки, сприйняття, мислення.

Проблема розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку – одна з найактуальніших у світлі концепцій дошкільного виховання. Ідея розвитку творчої особистості знаходить відображення і в основних нормативних освітніх актах: Національній стратегії розвитку освіти України на 2012-2021 рр., Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти.

У Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні велике значення надається розвитку творчих здібностей дошкільників. Показник творчих здібностей дітей дошкільного віку визначається рівнем розвитку естетичного сприймання об'єктів та явищ, умінням працювати з різними матеріалами, використовувати різні техніки, добирати відповідні засоби реалізації задуму, виявляти творчу уяву, естетичну чутливість, емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього [2].

Проблема розвитку творчих здібностей у дітей будь-якого віку є однією з актуальних як у педагогії, так і у психології. Багато публікацій з цього приводу можна знайти серед праць таких науковців, як Н. Ветлугіна, Л. Богоявленська, Л. Венгер, Л. Виготський, Т. Григор'єва, В. Давидов, А. Запорожець, В. Левін, О. Лук, О. Матюшкін, В. Моляко, Я. Пономарьов, Б. Теплов. Психологи Л. Виготський, І. Лернер, С. Сисоєва, які стверджували, що майже кожному дитину можна навчити творчості, виховуючи у неї інтерес до знань.

Видатний педагог В. Сухомлинський підкреслював: «Не можна позбавляти дітей радісного духовного життя. Воно повноцінне лише тоді, коли дитина живе в світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без цього вона засушена квітка». Він наголошував, коли дитина повторює те, що було вже створено іншими людьми, якщо це діяння – плід її власних розумових зусиль – вона творець, її розумова діяльність – творчість [15, с.87].

Л. Виготський стверджує проте, що творчість є постійним супутником дитячого розвитку, результатом якої стає ініціативність і самостійність мислення, здатність до самовираження у акті творчої діяльності. Він зауважує, що «найвищий вияв творчості і досі доступний лише небагатьом обраним геніям людства, але в буденному житті ... творчість є необхідною умовою існування, і все, що виходить за межі рутини і в ньому міститься щось нове, зобов'язане своїм походженням творчому процесу людини» [6, с. 34].

О. Лук виділив наступні творчі здібності людини [13]:

- здібність бачити проблему там, де її не бачать інші;
- здібність згортати розумові операції, замінюючи кілька понять одним і використовуючи більш місткі в інформаційному відношенні символи;
- здібність застосувати навички, набуті при вирішенні одного завдання до вирішення іншого;
- здібність сприймати дійсність цілісно, не подрібнюючи її на частини;
- здібність легко асоціювати віддалені поняття, творча уява;
- здібність пам'яті видавати потрібну інформацію в потрібну хвилину;
- гнучкість мислення;

- здатність вибирати одну з альтернатив рішення проблеми до її перевірки;
- здатність включати сприйняті відомості у вже наявні системи знань;
- здатність бачити речі такими, які вони є, виділяти спостережуване з того, що привноситься інтерпретацією;
- легкість генерування ідей;
- здатність доопрацювання деталей для вдосконалювання первісного задуму.

Науковець М. Веракс розглядає творчі здібності людини як індивідуальні її особливості (специфічні якості), які визначають успішність виконання нею творчої діяльності різного роду [5].

Дослідник В. Барко, досліджуючи природу формування творчих здібностей, розглядає їх як «природну функцію мозку, яка виявляється і реалізується в діяльності при наявності спеціальних здібностей у тій чи іншій конкретній діяльності [3, с. 49].

Виходячи з наведеного аналізу наукових поглядів на особливості розвитку творчих здібностей особистості, можна констатувати, що дана проблема є різноаспектною. У думках науковців немає єдності в плані точної констатації сутності його значення. Творчість розглядається як сфера особистості, її творчі здібності, природа їх появи та особливостей прояву, діяльність та її результати. Крім того, можна відзначити, що до основних чинників розвитку творчих здібностей науковці І. Лернер та М. Скаткіна частіше всього відносять такі риси особистості, як: характер, сила волі, завзятість, винахідливість, наполегливість, пристрасть, бачення проблем та вміння бачити альтернативу рішення. Тобто поняття «творчі здібності» ми інтерпретуємо як динамічний процес формування особистості, спрямований на розширення спектру здібностей та особистісних якостей, які проявляються і збагачуються у практиці різних видів конструктивної діяльності, результати її характеризуються новизною та оригінальністю.

Говорячи про розвиток здібностей, необхідно зупинитися на питанні про те, коли, з якого віку слід розвивати творчі здібності дітей. Психологи Б. Ананьєв, Л. Виготський, Б. Нікітін та інші називають різні терміни, а саме від півтора до п'яти років. Отже, з психологічної точки зору дошкільне дитинство є сприятливим періодом для розвитку творчих здібностей.

Вчені Б. Нікітін, Дж. Сміт та ін. стверджують, що ефективному розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку сприяють такі умови:

- ранній фізичний розвиток дітей: раннє плавання, гімнастика, раннє повзання і ходіння;
- створення середовища, яке випереджає розвиток дітей, тобто необхідно, наскільки це можливо заздалегідь оточити дитину таким середовищем і такою системою відносин, які стимулювали б його різноманітну творчу діяльність;
- характер творчого процесу, який вимагає максимальної напруженості сил;
- надання дитині свободи у виборі діяльності, у чергуванні справ, у виборі способів і т.д. ;
- ненав'язлива, розумна, доброзичлива допомога дорослих;
- доброзичлива атмосфера в сім'ї і дитячому колективі.

Крім того, для розвитку уяви і творчих здібностей існують спеціальні розроблені Б. Нікітіним ігри, в які можна грати з дітьми у вільний від занять час. Наприклад: склади візерунок, склади квадрат, дробу, кубики для всіх.

Отже, успішний розвиток творчих здібностей можливе лише при створенні певних умов, що сприяють їх формуванню. Однак, створення сприятливих умов недостатньо для розвитку у дитини творчих здібностей. Необхідна цілеспрямована робота з розвитку творчого потенціалу дітей.

Таким чином, розвиток творчих здібностей дитини – це відносно самостійна та динамічна система окремих особистісних якостей, що у поєднанні між собою утворюють інтегровану якість, що формується та проявляється у творчій діяльності і забезпечує розвивальну взаємодію особистості з навколишнім середовищем у процесі проблемно-

пошукової діяльності. Між іншим, така система передбачає наявність креативного компоненту як передумови формування додаткових пошукових мотивів, які сприяють успішній творчій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Александрович Т.В. Развитие творческих способностей личности в дошкольном онтогенезе: теоретические основания и способы решения / Т.В. Александрович, О.А. Голюк, Г.Г. Кит // Молодой ученый. – 2018. – № 5.2 (57.2), травень. – С. 58-65.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: ред. журн. «Дошкільне виховання», 1999. – 70 с.
3. Барко В. Як визначити творчі здібності дитини? / В. Барко – К.: Україна, 1991. – 49 с.
4. Білоус В. С. Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір / В. С. Білоус, Н. І. Лазаренко, А. М. Коломієць // Вісник Книжкової палати. – 2017. – №3. – С.19-23.
5. Веракс М. Діалектичне мислення і творчість / М. Веракс // Питання психології. – 1990. – №4. – С. 9 – 13.
6. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте : психологический очерк / Л. С. Выготский. – М.: Просвещение, 1991. – 93 с.
7. Голюк О. А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи I ступеня / О. А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA: вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. – С. 38-42.
8. Голюк О. Методичні аспекти розвитку творчої уяви дітей дошкільного віку / Оксана Голюк, Наталя Пахальчук / Transformations in Contemporary Society: Humanitarian Aspects: monograph. – Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – С. 223-229.
9. Голюк О.А. Характеристика типів розвитку творчої уяви дітей старшого дошкільного віку / О.А.Голюк, Н.О.Пахальчук // Наука и инновации в современном мире: образование, воспитание, физическое воспитание и спорт : в 2 кн. К 1 : монография / [авт.кол. : Безрукова Н.П., Львович И.Я., Преображенский А.П. и др.]. – Одесса : КУПРИЕНКО СВ, 2017 – Гл. 3. – С. 67-91.
10. Коломієць А. М., Лазаренко Н.І. Концептуальні засади розвитку наукової діяльності педагогічного університету на сучасному етапі розвитку суспільства / А.Коломієць, Н.Лазаренко, Є.Громов // Освітній простір України : Науковий журнал. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – Вип. 9. – С. 74-80.
11. Комарівська Н. Творчий розвиток молодших школярів на уроках літературного читання / Н. Комарівська // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Г.С.Тарасенко. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 168-172.
12. Лазаренко Н. І. Зміст, структура і основні напрямки діяльності наукової лабораторії педагогічної майстерності викладача вищої школи // Професійна компетентність педагога в умовах оновлення змісту освіти та вимог ринку праці: зб. Матеріалів III регіональної наук.-практ. конфер. – Т. 15. – С. 24-26.
13. Лук А.Н. Психология творчества / А.Н. Лук. – М.: Наука, 1978. – 125 с.
14. Стахова І. Поняття «творча діяльність» у системі двослівних педагогічних термінів / І.А. Стахова // Методичний пошук учителя-словесника : зб. наук.-метод. статей студентів і магістрантів. Вип. 6 / заг. ред. О.М. Куцевол; упоряд. В.В.Богатько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – С.85-91.
15. Сухомлинський В. Про розвиток творчої особистості школярів: індивідуальний та диференційований підхід. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pandia.ru/text/79/530/42611.php>

МОНІТОРИНГ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тетяна Вакуліч, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: К.Л.Крутій, доктор педагогічних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

MONITORING OF SPECIFIC DEVELOPMENT OF PRE-SCHOOL CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Tetyana Vakulich, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті досліджено теоретичні питання запровадження моніторингу мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку. Розкрито роль та методичну цінність моніторингу мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку. Визначено вплив аналізу результатів моніторингу мовленнєвого розвитку дітей старшого